novosti

Ekskluzivne vijesti potražite na novilist.hr

UVODNIK

Piše Dražen CIGLENEČKI

Imunitet privilegija većine

Članak 76. hrvatskog Ustava propisuje da zastupnik ima imunitet i da stoga »ne može biti pozvan na kaznenu odgovornost, pritvoren ili kažnjen za izraženo mišljenje ili glasovanje u Hrvatskom saboru«. Pokriva li, dakle, zastupnički imunitet iznošenje mišljenja samo u Saboru ili i izvan njega? Vladimir Šeks, jedan od ljudi koji su kroz 20 godina najviše utjecali na izgled hrvatskog Ustava, tvrdi da je SDP-ovcu Željku Jovanoviću bilo moguće skinuti imunitet zato što ga je HDZ tužio za ono što je u toj stranci govorio izvan parlamenta, na konferencijama za novinare i u svojim intervjuima. Činjenica je da, primjerice, zastupnik u parlamentu Ujedinjenog kraljevstva ima povlastica slobodnog govora, bez bojazni da zbog toga može snositi bilo kakve posljedice, isključivo unutar granica Westminsterske palače. Na drugoj strani, predsjednik SDP-a Zoran Milanović smatra da hrvatski Ustav štiti imunitetom zastupnike u izražavanju mišljenja i izvan zgrade Sabora, pa zato upozorava da je HDZ uskraćivanjem Jovanoviću imuniteta »vršio »mali ustavni udar«.

Ustavni institut zastupničkog imuniteta moguće je, znači, različito tumačiti. Ali, sve ostalo vezano uz Jovanovićev slučaj ne može biti predmet rasprave. Neosporno je, naime, da je saborska većina predvođena HDZ-om prekršila po dva kriterija odstupila od dvadesetogodišnje hrvatske parlamentarne prakse. Ukratili su jednom zastupniku imunitet zato što ga je HDZ tužio za klevetu. Nikad dosad zastupnik nije ostao bez imuniteta ako je nekoga oklevetao, makar to bilo izvan Sabora. Nikad nije odobreno skidanje imuniteta ako je to zatražio privatni tužitelj, uvijek se postupalo samo po zahtjevu nadležnih pravosudnih tijela. Takva se praksa uvrježila u 20 godina hrvatske parlamentarne demokracije i sve su je stranke poštovale. Mandatno-imunitetno povjerenstvo u pravilu je rutinski, bez naročite rasprave, jednoglasno odbijalo zahtjeve za skidanje zastupničkog imuniteta ako se radilo o privatnim tužbama za klevetu.

U petak se dogodilo presedan. Ako će on poslužiti za uspostavu nove prakse, onda će imunitet postati privilegija jedino zastupnika parlamentarne većine. Oporba, a HDZ će to biti u Saboru možda već za dva mjeseca, morat će jako paziti što govori kad nije u zgradi hrvatskog parlamenta. U Saboru bi uhuđuće, kao na tekućoj vrpci, većina mogla jednom po jednom zastupniku opozicije skidati imunitet jer je vrijeđao nekog od njezinih pripadnika. Željko Jovanović, vidi se to na njemu, užitak u svemu onom. Naravno da ga čak ni Šeksov pristaješ, sudac Ivan Turudić ne može osuditi temeljem HDZ-ove tužbe. Dovoljno je da se Jovanović pojavi na ročištu i nabroji HDZ-ovce koji su se našli na udaru zakona i time ponovljivo tvrdnje da je vrh te stranke zločinačka organizacija. Ali, umatoč tome HDZ je to pečat napravio nešto izmjerno opasno.

ŽIVOT NA DAR OBILJEŽEN EUROPSKI DAN DONIRANJA I TRANSPLANTIRANJA ORGANA

Hrvati u vrhu po darivanju organa u Europi

Hrvatska je najveće pozitivno iznenađenje u dobro organiziranoj mreži doniranja i transplantacije organa, a dospjela je u sam europski vrh velikim dijelom zahvaljujući predanom radu naših transplantacijskih timova

Barbara ČALUŠIĆ

Svjetski dan bez odjednom počele obilježavati nekontrolirom brzinom. Do njezine 18. godine postalo je sasvim normalno nekoliko puta mjesečno boraviti u bolnici, no onda je postalo još teže. No, najteže od svega bilo je – disati.

Na fakultetu su se čestim bolnicama u bolnicu prebacile i dvije sake različitih tableta dnevno. Zapravo, i tablete su postale ponižljenje: zadnja hrpica koju pamti je 18 različitih lijekova koje je svakodnevno pila. Svoj problem najprije je nastojala sakriti od svojih kolega i prijatelja. Pomalo i od sebe. Kao primjer navodi kako je teško disanje nazvan obične lagane šetnje skrivala od svojih kolega na fakultetu.

Puno lakše dati svoj organ nego ga primiti – Andre Bek i Jose Rutten

– Zastala bih i pravila se da pišem SMS. Zapravo sam dolazila do daha – govori Emily Thackray 27-godišnja plivačkoza Britanka koja jako voli život. Za razliku od njezinih vršnjaka, ona je tijekom iteškao svjesna. Vidi se to u svakoj njezinoj gesti, moje se ističati iz svake njezine rečenice koju izgovara uz širok osmijeh. Emily je danas direktorica dobrotvorne udruge koja pomaže i podupire ljude koji se nadu u sličnoj situaciji poput njezine. Sretno je udana i ponosno pokazuje slike sa svog vjenčanja. No, prije šest godina život nije izgledao tako obećavajuće.

Teška dijagnoza

Te 2005. postala je svjesna da njezin život visi o niti, a spasiti je može samo nesebična ljubav nepoznate osobe. Emily je trebala nova pluća.

– Život je postao progresivno težak. Kad sam završila u invalidskim kolicima bila sam sretna jer su mi nakratko ponovo omogućila neovisnost. Mogla sam se kretati. No ne zadugo. Sa sobom sam nosila kisik. Spremnik s kisikom je bio težak sedam kilograma, a trajao bi svega dva sata. Ako bih kojim slučajem potrošila svu tu tjednu zalihu morala sam ostati kod kuće kod aparata za kisik koji je bio strahovito bučan. Bolnica je sada postala sastavni dio mog života, u njoj sam provodila polovicu svog vremena i ona je naprosto postala moj drugi dom. Imala sam 21 godinu kad mi je rečeno da trebam transplantaciju pluća – započela je svoju priču Emily koja je još dijete dobila teško dijagnozu. Cistična fibroza, nasljedna bolest koja svojom agresivno razara unutrašnje organe i osjetno skraćuje život. U jednom dijelu slučajeva pogađa prozračni sustav, u njezinom je slučaju pogodila pluća.

– Činjenica da trebam transplantaciju bila je za mene ozbiljan šok. Mislila sam da samo ozbiljno bolesni ljudi trebaju transplantaciju, a ja mislim da sam ta – kaže Emily.

No, bilo je puno ozbiljnije nego što je mislila. S fatalnijom pluća koja je pala na 40 posto i progresivnom bolešću koja je razarala njezine vitalne organe, mogla je živjeti još godinu dana. Prosječno čekanje na pluća Britanji iznosi godinu i pol. Nezvjesna utrka za život je počela.

– Čekanje na organ psećeno je iskustvo. Mogu reći da je bio stalno pored izlaznih vratiju jer organ može doći svaki dan, ali i nikada no morate svaki dan biti spremni kao da će organ doći baš taj dan. Te 2006. godine bilo mi je toliko loše da su iz bolnice zvali moju obitelj kako bismo se oprostili. Postojala sam, ali ne i živjela. A onda 2007. godine dogodio se dugoočekivani poziv. Jedino što sam uspjela u tuj gužvi reći svojoj obitelji bilo je: toliko sam srestan, jer organ je bio među tim što sam najviše željela u životu. U mom slučaju transplantacija je bila velik rizik, bila sam slaba i moj

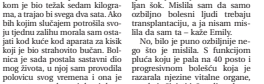

Nova pluća – Emily Thackray

ŠAROLIKO I MALOBROJNO DRUŠTVO PROSVJEDOVALO NA ZAGREBAČKOM TRGU BANA JELAČIĆA I U PULI

Antikapitalistički zanos se ispuhao

ZAGREB » Antikapitalistički i antiglobalistički prosvjed na Trgu bana Jelačića, ispuhao se u roku tjedan dana. Dok se prošle subote okupilo između tri i četiri tisuće ljudi koji su htjeli kopirati akciju »Occupy Wall Street«, juče ih je bilo tek dvjestotinjak, od štovatelja Domovinskoga rata koji su izvijesili fotografiju Ante Gotovine do ljevičarskih zagovornika direktne demokracije u kojoj bi se odlučivalo o sudbini plemstva. Svakog je mogao uzeti mikrofon. Najzanimljivi transparent nosila je jedna postarija žena: »Jaca, nemoj jahat konja drvenoga, moglo bi te boljet među prepona«, glasi narod jer to mu očito godi, fijukni bičem jer ni to ne škodi«.

U Puli, uz glasne povike kako su prosvjednici obični lažnjaci, jer su zapravo eksponenti jedne političke koje je cilj samo blatiti Hrvatsku i HDZ, gradanin zamaskiran lica majicom i kapuljačom

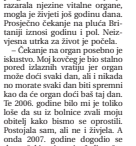

U Puli je zapaljena zastava EU

revoltirano je izvukao upaljač i pred 50-ak okupljenih Puljana zapalio papirnatu zastavu Europske unije. Nakon toga dvije strane su se počele dobacivati pogrdnim imenima sve dok policajci nisu zavidjeli u njihove igrokaze. Potom je zamaskirani i nezadovoljni Puljanin otišao. (D. L., M. Ko.)

NOVA POLITIČKA STRANKA »POKRET HR«

ZAGREB » Nova politička stranka »Pokret HR – Pokret za modernu Hrvatsku«, koju su prioriteti rast socijalne države, jačanje demokratskog sustava, te razvoj gospodarskih potencijala, utemeljena je juče u Zagrebu. Pokret HR kandidirat će se na predstojećim parlamentarnim izborima s programom usmjerenim u prvom redu na poticanje gospodarskog razvoja i stvaranje novih radnih mjesta.

Za predsjednika Pokreta izabran je Damir Gašparović, nekadašnji savjetnik Ivice Račana, čan izvršnog odbora SDP-a, kandidat za potpredsjednika te stranke i dugogodišnji sindikalist. U predsjedništvu stranke izabrani su još sindikalna aktivistica Mirjana Mihelja, te Mladen Visković i Željko Landripet. (Hina)

Trenutačno se na listama čekanja na organ dijjem Europe nalazi gotovo 60 tisuća pacijenata

12

PACIJENATA svakodnevno umire u zemljama Europske unije čekajući na organ

markeri su bili visoki. No, ispitalio se riskirati i boraviti na intenzivnoj njezi tri mjeseca. Danas je sve drugačije, mogu planirati, a što je najvažnije, mogu disati. Dišem zahvaljujući nekome koga ne poznajem i jedino što znam o toj osobi i njezinoj obitelji jest da su donijeli dobru odluku koja je meni u konačnici spasila život – smatra Emily.

Anonimna donacija

Prošle godine u zemljama Europske unije je zabilježeno 9.262 donora čiji su organi spasili živote pacijenata poput Emily. Ona je ipak imala veliku sreću jer svakodnevno u zemljama Europske unije čekajući na organ umire dvanaest pacijenata. Na godišnji razini to iznosi između 4.000 i 5.500 bolesnika koji su izgubili bitku sa svojom bolešću, ne dočekavši spasonosni organ. Trenutačno se na takvim listama dijelom Europe nalazi gotovo 60 tisuća pacijenata. Ako je sudit prema broju presađenih organa koji je u prošloj godini bilo oko 30 tisuća, samo polovica pacijenata na europskim listama čekanja uči će u transplantacijski program. Za razliku od Emily koja je svoj organ primila od preminule osobe, petina pacijenata na europskim listama čekanja dobit će svoj organ od živućeg donora. Sa živih donora uglavnom se presađuju bubrezi, a u manjem postotku jetra. Zakoni u većini europskih zemalja propisuju da živući donor može biti isključivo član obitelji kako bi se izbjegla veća mogućnost malverzacija u procesu doniranja organa. Europski vrh s donacijama organa sa živih donora drži Nizozemska gdje stopa transplantacija sa živih donora iznosi 28,5 na milijun stanovnika. Liberalna Nizozemska je ujedno i jedna od prijekih zemalja koje su proširile mogućnost darivanja organa i na osobe koje nisu u nikakvoj rodbinskoj niti emotivnoj vezi s osobom koja treba transplantaciju. Jedini je uvjet da to donacija bude u potpunosti anonimna što znači da donor ne može odlučivati kome će njegov organ. Brojka takvih donacija zasad je u Nizozemskoj još uvijek mala, ali jpak znakovite: u posljednjih pet godina dogodile se 63 anonimnih donacija.

Gesta ljubavi

Jose Rutten i Andre Bek skladan su nizozemski par. Vitki, visoki i nasmiješeni, tipični Nizozemci. Ona je voditeljica odjela humanih resursa u jednoj tvrtki, a on menadžer. Upoznali su se na plesu pa jose kaže da je Andre jednostavno uplesao u njezin život, a taj zajednički ples traje 30 godina. Ples je bio nadahnuće za ono luv Andreove knjige »Ples u pijesku« u kojoj piše o svom dugačkom putu do organa koji mu je spasio život. Na tom putu Andreovo otkucaje srca iz bubrega koja su mu darovali živi donori. Četvrti mu je naposljetku spasio život. Bio je Josein. Bubrezi koje su mu darovali otac, majka i brat njegovo je tijelo optirečeno neprotapijem je odbacilo. Danas živi s bubregom svoje životne partnerice Jose koja se unatoč Andreovom optiranju, zakonskim preprekama odlučila i dosljevno darovati dio sebe Andreu. Kaže da doniranjem svog organa nije željela samo Andrea.

– Željela sam i sebe je sam i ja bila bolesna s njim. Transplantacija jednostavno otklanja zavisnost i donosi slobodu svima – kaže Jose koja tvrdi da je u slučaju živog donora puno lakše dati svoj organ nego ga primiti. Andre se protivio ideji da ona bude četvrti živi donor u njegovom životu. Osoba koja prima organ pita se hoće li to narušiti atraktivlje njezinih bližnjih, hoće li ekspslantacija uspjeti i hoće li njezino tijelo napokon primiti život na dar.

Andre se često pita kako zahvaliti svojim najbližima na, kako kaže, ultimativnim gestama ljubavi kojima su nastojali spasiti njegov život.

– Oni mi tada unijek jednostavno odgovore: i ti bi isto učinio za nas – kaže Andre.

Ponos Hrvatske

Prema ispitivanjima Eurobarometra, nakon svoje smrti 55 posto Europljana to bi isto učinilo i za nepoznatu osobu. S takvim stavom najviše prednjače Švedani od kojih bi čak 83 posto izjavljuje da bi darovalo organ nakon svoje smrti. Hrvati dire europski prosjek s 53 posto, a tek nešto veći postotak imaju Španjolci kojih se 61 posto izjasnilo za doniranje organa. Međutim, Španjolska i Hrvatska drže vodeća mjesta u praksi. Sa stopom od 32 kadaveričnog donora na milijun stanovnika koliko ih broji Španjolska se 30,7 kolko ih je u Hrvatskoj, ove su dvije zemlje definitivno prešle s riječi na djela. Za razliku od Španjolske koja je dugi niz godina razvijala široku mrežu javne potpore idnji donorstva poćevši od promišljenog detektiranja donatora, komunikacije s obitelji preminulog i poštivanja medicinskih etičnih načela, Hrvatska je dospjela u sam europski vrh velikim dijelu zahvaljujući predanom radu transplantacijskih timova u hrvatskim bolnicama.

Na susretu koju je u povodu Europskog dana doniranja i transplantacije organa u Bruxellesu organizirala Europska komisija, a na kojem su bili predstavnici novinara iz više zemalja Europske unije te Novim listom kao jedinim predstavnikom Hrvatske govorili brojni stručnjaci transplantacijske medicine, naša se zemlja spominjala kao najveće pozitivno iznenađenje u dobro organiziranoj mreži doniranja i transplantacije organa.

– Sigurno ste jako ponosni što dolazite iz Hrvatske – kazao nam je medicinski direktor Eurotransplanta dr. Axel Rahmel. S obzirom da su na tom istom susretu sudjelovali Emily Thackray i Andre Bek nakon njihovih priča bilo bi doista teško ne osjetiti ponos. Jer odluka o darivanju života drugoj osobi jedna je od rijetkih odluka u životu koju ne možе nikad biti pogrešna.

U VRHU

Španjolska ima stopu od 32 kadaveričnog donora na milijun stanovnika, a Hrvatska 30,7

Program za zapošljavanje branitelja

ZAGREB » Premijerka Jadranka Kosor izručila je juče u Banskim dvorima ugovore korisnicima mjera Programa stručnog osposobljavanja i zapošljavanja nezaposlenih hrvatskih branitelja i dice smrtno stradalih, zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja.

Kosor je istaknula da i u ugovori koje potpisuju s ministarstvom dekanzija da hrvatski branitelji i 2011. doprinose gospodarskom jačanju Hrvatske, a time razbijaju i predrasude mnogih o tome da oni samo čekaju da država nešto dodijeli.

Za Program stručnog osposobljavanja i zapošljavanja vlada je kroz proračun izdvojila četiri milijuna kuna, ukupno za zapošljavanje branitelja i ovoj godini više od 23 milijuna kuna, kazala je. (Hina)

BIVŠI RADNICI KNINSKE TVORNICE VIJAKA PROSJEDOVALI I NAJAVILI ORGANIZIRANU BORBU ZA SVOJA PRAVA

Deset godina čekaju zaostale plaće

KNIN » Bivši radnici kninske tvornice vijaka TVIK, koja je u stanišnju samoupravnog DIV-a, prosvjedovali su jučer zbog desetogodišnjeg čekanja na isplatu zaostalih plaća i otpremnina. Njih 30-ak juče se okupilo pred tvornicom te su izmjeli da ukupno 102-oje bivših radnika potražuje više od pet milijuna kuna.

– Otpušteni smo kada je DIV u privatizaciji prenuzeo tvornicu. Mi smo završili na ulici, tvornica i dalje radi, no mnima nikada nisu isplaćene zaostale plaće niti otpremnine. Država je DIV-u dala tvornicu, no ne bez ikakve obaveze, kažo je bivši radnik Mijo Zorić dok je Frane Kopilaš naglasio da godinama ništa nije ni primorena vrata u svim nadležnim institucijama. Bivši radnici provjeđ nazivaju tek početkom organiziranje borbe za

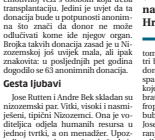

Tridesetak radnika okupilo se pred TVIK-om tražeći zaradeni novac

D. CIGLENEČKI

svoje zaostale plaće i otpremnine te najavljuju da će već ovoga tjedna podnesti prve kriminkom građanskom upravom, a potom se dogovoriti o daljnjim koracima.

– Samo su podjeljene radne knjižice i radnici su poslani kući. Bez ičega. Mi smo naše plaće poštenu zaradili, a nismo ih primili gotovo godinu dana. Imamo pravo i na naše otpremnine. Ovisno o godinama staža potražuje se od 20 do 70 tisuća kuna po radniku, dodao je Frane Kopilaš. Radnici se pitaju i kako nema novca za njihove plaće i otpremnine kada tvornica i dalje uspješno radi.

– Vlasnik TVIK-a sada, čujemo, hoće kupiti i brodogradilište, a mi ne možemo dobiti naša potraživanja. Badnike nitko ne štiti. Nastavit ćemo s prosvjedima i nadamo se da će konačno netko u ovoj zemlji reagirati i pomoći nam da ostvarimo svoja prava, naglasila je Marija Anić.

Direktor DIV-a Darko Pappo tvrdi da nemaju nikakve obaveze prema bivšim radnicima jer je TVIK odlukom u stečaj, a DIV je nje kupio kao cjelovitu tvrtku, nego je kupio samo njihovu imovinu koja se predavala u stečaju.

– Dakle, DIV nije pravni sljednik TVIK-a, poručio je Pappo.

Ž. DELANOVIĆ